

7

Lingguhang Aralin sa Values Education

Kuwartar 1

Aralin

3

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Modelong Banghay-Aralin sa Values Education 7
Kuarter 1: Aralin 3 (Linggo 3)
SY 2024-2025

Ang materyal na eto ay inilaan lamang para sa paggamit ng mga guro na kalahok sa implementasyon ng MATATAG K - 10 na kurikulum sa taong panuruang 2024-2025. Layunin nitong mailahad ang nilalaman ng kurikulum, pamantayan, at mga kasanayang dapat malinang sa mga aralin. Ang anomang walang pahintulot na pagpapalathala, pamamahagi, pagmomodipika, at paggamit ay mahigpit na ipinagbabawal at may karampatang legal na katumbas na aksiyon.

Ang mga nahiram na nilalaman na kasama sa materyales na ito ay pag-aari ng mga may karapatang-sipi. Ginawa ang lahat upang malaman ang pinagmulan at makahingi ng permiso na magamit ang mga ito mula sa nagmamay-ari ng karapatang-sipi. Ang mga tagapaglathala at pangkat ng tagabuo ay walang anomang karapatan sa pagmamay-ari para sa mga ito.

Mga Tagabuo

Manunulat: Jennet F. Pajura

Tagasuri: Amabel T. Siason

Ilustrador:

Tagaanyo:

Mga Tagapamahala

Philippine Normal University
Research Institute for Teacher Quality
SiMERR National Research Centre

Ang bawat pag-iingat ay ginawa upang masigurado ang katiyakan ng mga impormasyong nakapaloob sa materyales na ito. Para sa mga katanungan o fidbak, maaaring sumulat o tumawag sa Tanggapan ng Direktor ng Bureau of Learning Resources sa mga numero ng telepono (02) 8634-1072 and 8631-6922 o mag-email sa blr.od@deped.gov.ph.

VALUES EDUCATION/ KUWARTER 1 / BAITANG 7

I. NILALAMAN NG KURIKULUM, PAMANTAYAN, AT MGA KASANAYAN SA ARALIN	
A. Mga Pamantayang Pangnilalaman	Natututuhan ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagpapahalaga at <i>virtue</i> bilang batayan ng sariling pagpapasya, pagkilos, at pakikipagkapuwa
B. Mga Pamantayan sa Pagganap	Naisasagawa ng mag-aaral nang wasto ang pagpapahalaga at <i>virtue</i> sa mga gagawing pagpapasya, pagkilos, at pakikipagkapuwa upang malinang ang pagiging matatag.
C. Mga Kasanayan at Layuning Pampagkatuto	Nakapagsasanay sa pagiging matatag sa pamamagitan ng palagiang paninindigan sa mga taglay na pagpapahalaga at <i>virtue</i>. A. Nakakikilala ng mga paraan ng paggamit ng pagpapahalaga at <i>virtue</i> bilang batayan ng sariling pagpapasya. B. Naipaliliwanag na ang pagpapahalaga at <i>virtue</i> bilang batayan ng sariling pagpapasya, pagkilos, at pakikipagkapuwa ay gabay na magtitiyak na patungo sa katotohanan at kabutihan ang bawat pagtugon lalo na sa mga situwasyon na sinusubok ang kanilang pagkatao. C. Nailalapat nang wasto ang pagpapahalaga at <i>virtue</i> sa mga gagawing pagpapasya, pagkilos, at pakikipagkapuwa.
D. Nilalaman	Pagpapahalaga at <i>Virtue</i> Bilang Batayan ng Sariling Pagpapasya, Pagkilos, at Pakikipagkapuwa
E. Lilinanging Pagpapahalaga	Matatag (<i>Resilience</i>)
F. Integrasyon	
II. BATAYANG SANGGUNIAN SA PAGKATUTO	

- Sabaulan, M. (n.d.). The-Philosophy-of-Value. Scribd. <https://www.scribd.com/presentation/454284259/1-The-Philosophy-of-Value>
- Kagawaran ng Edukasyon (2012). Edukasyon sa Pagpapakatao 7 Kagamitan ng Mag-aaral (Ikalawang Bahagi) Unang Edisyon
- Lyn, M. (n.d.). Ang Maingat na Paghuhusga.pptx. Scribd. <https://www.scribd.com/presentation/444522421/Ang-Maingat-na-Paghuhusga-pptx>
- Pinterest (n.d.). scrapbooking bookmarks [Online image]. <https://www.pinterest.ph/pin/290622982175116386/>

III. MGA HAKBANG SA PAGTUTURO AT PAGKATUTO		MGA TALA sa GURO
Pagkuha ng Dating Kaalaman	UNANG ARAW Maikling Balik-aral Ang dignidad ay nangangahulugang pagiging karapat-dapat ng tao sa pagpapahalaga at paggalang mula sa kaniyang kapwa. Ang dignidad ay pagiging karapat-dapat ng tao sa pagpapahalaga at paggalang mula sa kaniyang kapuwa. <i>Dignity Walk</i> Hahatiin sa pangkat ang klase at ang bawat miyembro ay may nakadikit na <i>bond paper</i> sa likod. Sa loob ng limang (5) minuto ay susulatan ang <i>bond paper</i> ng bawat miyembro sa pangkat ng salitang kaugnay sa aralin sa DIGNIDAD. Ang mga kasagutan ay ibabahagi sa klase. Pag-uugnay ng nakaraang aralin sa bagong aralin: Isa sa mga pamamaraan upang maitaguyod ang dignidad ng tao ay ang pagsasabuhay ng mga birtud at pagpapahalaga. Ang dignidad, pagpapahalaga, at <i>virtue</i> ay mga konseptong nagbibigay ng malalim na kahulugan sa ating pagiging tao at sa ating pakikipagkapuwa. Sa araling ito ay tatalakayin natin ang kahalagahan ng birtud at pagpapahalaga sa tamang pagpapasya.	Ang gawain ay puwedeng ipaskil sa pisara o gumamit ng <i>powerpoint presentation</i> para sa mas malinaw na gawain Ang guro ay may kalayaan mag desisyon kung ano ang gagawin sa pangkat na may pinakamaraming nakuhang tamang sagot.
Paglalahad ng Layunin	Paglinang sa Kahalagahan sa Pagkatuto sa Aralin	Ang situwasyon ay maaaring dagdagan ng guro kung kinakailangan.

	Susulat ang guro ng iba't ibang situwasyon na ilalagay sa loob ng kahon. Subalit may mga papel sa loob ng kahon na walang sulat at ang iba ay may sinulat na situwasyon. Sasagutin lamang ng mag-aaral kung may nakasulat sa papel na nabunot. Pagpipilian ang kasagutang Tumpak kung nagpapakita ng mabuting pag-uugali at Mali kung hindi. 1. Naghanda ng sorpresa para sa amang may kaarawan. 2. Pagkuha ng kaklase mo ng sampung pisong nakapatong sa mesa ng silid. 3. Pagbibigay ng inumin sa babaeng estrangherong nauuhaw. 4. Hindi na nagpaalam sa magulang na aalis dahil <i>emergency</i> ito para hindi na mag-alala. 5. Pakikipaglaban ng suntukan sa kalaban ng kapatid mong nagkapasa. Paghawan ng Bokabolaryo sa Nilalaman ng Aralin Pagpapahalaga (<i>values</i>) ay nagmula sa salitang Latin na <i>valore</i> na nangangahulugang pagiging malakas o matatag at pagiging makabuluhan o pagkakaroon ng saysay o kabuluhan. Virtue-ay galing sa salitang Latin na <i>virtus</i> (<i>vir</i>) na nangangahulugang “pagiging tao,” pagiging matatag, at pagiging malakas. Pagpapasya-ito rin ay bunga ng malalim, malikhain, at kritikal na pag-iisip ng isang tao patungkol sa mga bagay na nararapat na makahantong sa paggawa ng ikabubuti at tama para sa lahat. Pagkilos-nagpapahiwatig ng aktibidad, gawa, o aksiyon na naglalayong magdulot ng pagbabago, pag-unlad, o pag-abot sa mga layunin. Pakikipagkapuwa-Naipakikita ito sa pamamagitan ng pagmamalasakit sa kapuwa, kakayahang umunawa sa damdamin ng iba (<i>empathy</i>), pagtulong at pakikiramay, bayanihan, at sa pagiging mapagpatuloy (<i>hospitable</i>).	Mga Sagot: 1. Tumpak 2. Mali 3. Tumpak 4. Mali 5. Mali Paghawan ng Bokabolaryo sa Nilalaman ng Aralin Mahalagang maunawaan ng mag-aaral ang pagkakaiba at ugnayan ng pagpapahalaga at birtud.
Paglinang at Pagpapalalim	Kaugnay na Paksa 1: Mga Paraan ng Paggamit ng Pagpapahalaga at Virtue I. Pagproseso ng Pag-unawa PAGPAPAHALAGA Ang pagpapahalaga o (<i>values</i>) ay nagmula sa salitang Latin na <i>valore</i> na nangangahulugang pagiging malakas o matatag at pagiging makabuluhan o	

	pagkakaroon ng saysay o kabuluhan. Mula sa ugat ng salitang ito, mahihinuha natin na ang isang tao ay kailangang maging malakas o matatag sa pagbibigay-halaga sa anumang bagay na tunay na may saysay o kabuluhan. Halimbawa, mapahahalagahan ang pag-aaral kung paglalaanan ito ng ibayong pagsisikap at pagtitiyaga na may kalakip na sakripisyo. Hindi kailanman maaangkin ang pagpapahalagang ito kung hindi tayo magiging matatag o malakas sa aspektong pisikal, pangkaisipan, o emosyonal. Sumulat si Max Scheler ng Limang Katangian ng Mataas na Pagpapahalaga (mula sa tesis ni Tong-Keun Min na “<i>A Study on the Hierarchy of Values</i>”). Una, mas tumatagal ang mas mataas na pagpapahalaga kung ihahambing sa mababang mga pagpapahalaga. <i>Halimbawa</i>, Ang paggastos ng pera upang ibili ng aklat ay mas mataas kaysa sa ipambili ito ng pagkain. Mas tumatagal ang kaalaman na makukuha sa aklat kaysa sa kasiyahan ng pisikal na katawan dahil sa pagkain. Ang pagpapahalaga ay nasa mataas na antas kung hindi ito kailanman mababago ng panahon (<i>timelessness or ability to endure</i>). Ikalawa, mas mahirap mabawasan ang kalidad ng pagpapahalaga. Kahit pa dumarami ang nagtataglay nito, mas mataas ang antas nito. Halimbawa, ang pagpapahalaga ng materyal na bagay ay lumiliit habang nahahati ito, ngunit ang pagpapahalaga sa karunungan ay hindi nababawasan kahit pa mahati ito o ipamahagi sa napakaraming tao. Ang pagpapahalaga ay nasa mataas na antas kung sa kabila ng pagpasalin-salin nito sa napakaraming henerasyon, napananatili ang kalidad nito (<i>indivisibility</i>). Ikatlo, mataas ang antas ng pagpapahalaga kung ito ay lumilikha ng iba pang mga pagpapahalaga. Ito ay nagiging batayan ng iba pang mga pagpapahalaga. Halimbawa, ang isang tao na nagtatrabaho sa ibang bansa na tinitii ang lungkot, pangungulila, at labis na pagod upang kumita nang sapat na salapi. Ginagawa niya ito upang mapagtapos sa pag-aaral ang kaniyang anak. Para sa kaniya, mas mataas na pagpapahalaga ang mapagtapos ang kaniyang anak sa pag-aaral kaysa sa kaniyang pagsasakripisyo at pagod. Ikaapat, may likas na kaugnayan ang antas ng pagpapahalaga at ang lalim ng kasiyahang nadarama sa pagkamit nito. Sa madaling salita, mas malalim ang	
--	--	--

	kasiyahan na nadama sa pagkamit ng pagpapahalaga, mas mataas ang antas nito. Halimbawa, mas malalim ang kasiyahan ng pagsali sa isang <i>prayer meeting</i> kaysa sa paglalaro ng <i>basketball</i> (<i>depth of satisfaction</i>). <i>Ikalima</i>, ang isang pagpapahalaga ay nasa mataas na antas kung hindi ito nakabatay sa organismong nakararamdam nito. Halimbawa, ang taong may kapansanan na patuloy na lumalaban sa hamon ng buhay. Hindi naging hadlang ang kapansanan upang ang pagnanais na magtagumpay ay makamtan. IKALAWANG ARAW Ang Hirarkiya ng Pagpapahalaga ayon kay Max Scheler (Dy, 1994) 1. Pandamdam na mga Pagpapahalaga (<i>Sensory Values</i>). Itinuturing na nasa pinakamababang antas ng pagpapahalaga, tumutukoy ito sa mga pagpapahalagang nagdudulot ng kasiyahan sa pandamdam ng tao. Kasama dito ang pagbibigay-halaga sa mga bagay na tumutugon sa pangunahing pangangailangan ng tao tulad ng pagkain, tubig, damit, tirahan at iba pang teknikal na mga pagpapahalaga. Kasama rin sa mga pagpapahalagang ito yaong mga bagay na maituturing lamang na rangya o luho ng isang tao, katulad ng mamahaling alahas, magarang sasakyan o mamahaling mga bag at sapatos na labis na hinahangad ng ilang mga tao. 2. Pambuhay na Pagpapahalaga (<i>Vital Values</i>) Ito ay mga pagpapahalagang may kinalaman sa mabuting kalagayan ng buhay (<i>well-being</i>). Halimbawa, mahalaga sa tao ang makapagpahinga kung siya ay pagod dahil ito ang makapagpapabuti sa kaniyang pakiramdam. Ang kumain ng masustansiyang pagkain upang matiyak na siya ay malusog at hindi magkakasakit. Mahalaga sa atin na may makausap na taong mahalaga sa atin upang mabawasan ang ating kalungkutan. Ang lahat ng nabanggit ay mga bagay na pinahalagahan ng tao upang masiguro niya ang kaniyang kaayusan at mabuting kalagayan.	
--	--	--

	3. Mga Ispirituwal na Pagpapahalaga (<i>Spiritual Values</i>) Maituturing na mas mataas ang pagpapahalaga nito kaysa sa dalawang unang nabanggit. Ang pagpapahalagang ito ay tumutukoy sa mga pagpapahalagang para sa kabutihan, hindi ng sarili kundi ng mas nakararami. May tatlong uri ang pagpapahalagang ito ayon sa aklat na <i>Problems of a Sociology of Knowledge</i> na isinulat ni Max Scheler: a) Mga pagpapahalagang pangkagandahan (<i>aesthetic values</i>) b) Pagpapahalaga sa katarungan (<i>value of justice</i>) c) Pagpapahalaga sa ganap na pagkilala sa katotohanan (<i>value of full cognition of truth</i>) 4. Banal na Pagpapahalaga (<i>Holy Values</i>) Ito ang pinakamataas sa lahat ng antas ng mga pagpapahalaga. Tumutukoy ito sa mga pagpapahalagang kailangan sa pagkamit ng tao ng kaniyang kaganapan upang maging handa sa pagharap sa Diyos. Ang pagkilos tungo sa kabanalan ang katuparan ng kaganapan hindi lamang ng materyal na kalikasan ng tao kundi maging ng kaniyang espirituwal na kalikasan. BIRTUD (<i>Virtue</i>) Ang birtud (<i>virtue</i>) ay galing sa salitang Latin na <i>virtus (vir)</i> na nangangahulugang “pagiging tao”, pagiging matatag at pagiging malakas. Ito ay nararapat lamang para sa tao. Kung kaya, hindi natin maaaring sabihin ang “<i>virtue</i> ng anumang hayop” dahil ang isang hayop ay walang kakayahan na magkaroon ng anomang <i>virtue</i>. Ito ay dahil tanging tao lamang ang biniyayaan ng Diyos ng isip at kilos-loob. Ang tao ay may magkakatulad na isip ngunit hindi tayo magkakatulad ng kaalaman. Mayroon tayong magkakatulad na kilos-loob ngunit magkakaiba ng taglay na <i>virtue</i>. Mahalagang maunawaan na ang <i>virtue</i> ay laging nakaugnay sa pag-iisip at pagkilos ng tao. DALAWANG URI NG BIRTUD 1. INTELEKTUWAL NA BIRTUD	
--	--	--

	Ang mga intelektwal na birtud ay may kinalaman sa isip ng tao. Ito ay tinatawag na gawi ng kaalaman (<i>habit of knowledge</i>). Sa buhay ng tao, naglalaan tayo ng mahabang panahon sa pagpapayaman ng ating isip. Kung kaya, mahalagang malaman natin ang wastong pamamaraan sa pagsasagawa nito upang hindi tayo magsayang ng pagod, salapi, at panahon. Maaari mong gamiting gabay ang sumusunod na pamamaraan: a) Paghahanap ng kaalaman upang makaalam tungo sa paggawa nang may kasanayan na magagawang perpekto lamang sa tulong ng pag-unawa (<i>understanding</i>), agham (<i>science</i>), karunungan (<i>wisdom</i>) b) Paggamit ng kaalamang nakalap sa mga pagpapasya at kilos na maaaring mapagayaman sa tulong ng sining (<i>art</i>) at maingat na paghusga (<i>prudence</i>) Mga Uri ng Intelektuwal na Birtud A. Pag-unawa (<i>Understanding</i>) Ang pag-unawa ang pinakapangunahin sa lahat ng birtud na nakapagpapaunlad ng isip. Ito ay nasa buod (<i>essence</i>) ng lahat ng ating pag-iisip. Kung hindi ginagabayan ng pag-unawa ang ating pagsisikap na matuto, walang saysay ang ating isip. Ito ang dahilan kung bakit ibinigay ito sa atin bilang biyaya na taglay natin habang tayo ay unti-unting nagkakaisip. Ang pag-unawa ay kasingkahulugan ng isip. Tinatawag ito ni Santo Tomas de Aquino na Gawi ng Unang Prinsipyo (<i>Habit of First Principles</i>). B. Agham (<i>Science</i>) Ito ay sistematikong kalipunan ng mga tiyak at tunay na kaalaman na bunga ng pagsasaliksik at pagpapatunay. Matatamo natin ito sa pamamagitan ng dalawang pamamaraan:	
--	--	--

	a. Pilosopikong Pananaw. Kaalaman sa mga bagay sa kaniyang huling layunin (<i>last cause</i>) o sa kaniyang kabuoan. Isang halimbawa ay ang pag-aaral ukol sa tao, sa kaniyang kalikasang pinagmulan at patutunguhan. b. Siyentipikong Pananaw. Kaalaman sa mga bagay sa kaniyang malapit na layunin (<i>proximate cause</i>) o sa isang bahagi nito. Halimbawa, pag-aaral bayolohikal na bahagi ng tao; o sa kaniyang kilos, kakayahan, kapangyarihan at iba pa. C. Karunungan (Wisdom) Masasabi lamang na naaabot na ng kaisipan ng tao ang kaniyang kaganapan kung ito ay nagamit sa paggabay ng birtud ng karunungan. Ito ang pinakawagas na uri ng kaalaman. Ito ang pinakahuling layunin ng lahat ng kaalaman ng tao. Ito rin ang itinuturing na agham ng mga agham. Sinabi ni Santo Tomas de Aquino: “Napakaraming sangay ng siyensya at napakarami ng mga bagay na maaaring malaman ng tao ngunit nag-iisa lamang ang karunungan.” Ang karunungan ang nagtuturo sa tao upang humusga ng tama at gawin ang mga bagay na mabuti ayon sa kaniyang kaalaman at pag-unawa. Ito ang nagtutulak sa tao upang maunawaan ang bunga o kalalabasan (consequence) ng lahat ng pananalita at kilos bago ito sabihin at isagawa. D. Maingat na Paghuhusga (Prudence) Ang mga birtud na natalakay ay may natatanging layunin na pagyamanin ang isip sa pamamagitan ng impormasyon na kinalap upang makaalam. Ang maingat na paghuhusga ay isang uri ng kaalaman na ang layunin ay labas sa isip lamang ng tao. Taglay natin ito hindi lamang upang tayo ay makaalam, kundi upang mailapat ang anumang nakalap na karunungan sa kilos. Ito ay may layuning sabihin sa ating sarili kung paano kumilos nang tama o wasto. E. Sining (Art) Kung ang maingat na paghusga ay wastong paghusga tungkol sa mga bagay na dapat isagawa, ang sining ay tamang kaalaman tungkol sa mga bagay na	
--	---	--

	dapat gawin. Kung ang maingat na paghuhusga ay nagtuturo sa atin ng tamang asal, ang sining ang nagtuturo sa atin upang lumikha sa tamang pamamaraan. Ang sining ay paglikha, ito ay bunga ng katuwiran. Anoman ang nabuo sa isip ay inilalapat sa paglikha ng bagay. Ang sining ay maaaring gamitin sa paglikha ng anomang may ganda, katulad ng obra ng isang pintor, awit ng isang kompositor, at tula ng isang makata. Ito rin ay maaaring gamitin sa paglikha ng mga bagay na may kapakinabangan tulad ng pagtatayo ng mga bahay, gusali, tulay, daan, at marami pang iba. IKATLONG ARAW 2. MORAL NA BIRTUD Ang mga moral na birtud ay may kinalaman sa pag-uugali ng tao. Ito ay ang mga gawi na nagpapabuti sa tao. Ito rin ay ang mga gawi na nagtuturo sa atin na iayon ang ating ugali sa tamang katuwiran. Ang lahat ng mga moral na birtud ay may kaugnayan sa kilos-loob. May apat na uri ang moral na birtud. A. Katarungan (<i>Justice</i>) Upang magkaroon ng tunay na kabuluhan ang isang kilos, ito ay nararapat na nagmula sa kilos-loob o may pahintulot nito. Ang isang kilos ay maaari lamang purihin o sisihin kung ito ay naisagawa nang malaya. Halimbawa, hindi mo maaaring sisihin ang isang tinedyer na nanakit ng isang mag-aaral kung siya ay pinilit at tinakot ng ibang tao upang gawin ito. Ang kilos-loob ang may pangkalahatang impluwensiya sa moral na kilos. Kailangan itong magabayan ng birtud ng katarungan upang maging handa ito sa lahat ng pagkakataon na gumawa nang tama. Ang katarungan ay isang birtud na gumagamit ng kilos-loob upang ibigay sa tao ang nararapat lamang para sa kaniya, sino man o anoman ang kaniyang katayuan sa lipunan. Ang lahat ng tao ay mayroong mga karapatan na nararapat igalang. Ang katarungan ang nagtuturo sa atin upang igalang at hindi kailanman lumabag sa mga karapatan. May kaugnayan ito sa ating tungkulin sa Diyos, sa ating sarili at sa ating kapuwa. B. Pagtitimpi (<i>Temperance or Moderation</i>)	
--	--	--

	Nabubuhay ang tao sa isang mapanuksong mundo. Maraming inihahain ang mundo sa ating harapan na maaaring maging dahilan upang magtalo ang ating pagnanasa at katuwiran. Halimbawa, kung <i>overweight</i> ka na, makatuwiran na iwasan mo ang mga pagkaing matamis o mataas ang <i>calories</i>. Kailangang mangibabaw ang katuwirang ito kaysa ang pagnanasang kumain ng ganitong pagkain. Kinakailangan na malakas ang pagtitimpi o kontrol sa sarili. Kung hindi ito mapagtatagumpayan, mababale-wala ang anomang pagsisikap na maging mabuti. Ang pangunahing kailangan ay moderasyon. Nakikilala ng isang taong nagtataglay ng pagtitimpi ang bagay na makatuwiran at ang bagay na maituturing na luho lamang. Ginagamit niya nang makatuwiran (ibig sabihin nang naaayon sa totoo at matuwid na prinsipyo) ang kaniyang isip, talento, kakayahan, hilig, oras, at salapi. C. Katatagan (<i>Fortitude</i>) Ang buhay sa mundo ay puno ng mga suliranin at pagsubok. Kung minsan, sa tindi ng ating mga pinagdaraan, nanghihina na ang ating loob at nawawalan tayo ng pag-asa. Kung kaya, mahalagang taglay natin ang birtud na maglalayo sa atin sa ganitong damdamin: ang birtud ng katatagan. Ito ay ang birtud na nagpapatatag at nagpapatibay sa tao na harapin ang anomang pagsubok o panganib. Ginagamit ito ng tao bilang sandata sa pagharap sa pagsubok o panganib sa buhay. Ito rin ang birtud na nagtuturo sa ating paninindigan ang pag-iwas sa mga tuksong ating kinakaharap sa araw-araw. Nagsisilbi itong pananggalang ng tao upang iwasan ang mga tuksong ito. D. Maingat na Paghuhusga (<i>Prudence</i>) Ito ang tinuturing na ina ng mga birtud sapagkat ang pagsasabuhay ng ibang mga birtud ay dumadaan sa maingat na paghuhusga. Ang birtud na ito ay parehong intelektuwal at moral na birtud. Nagbibigay-liwanag at gumagabay sa lahat ng ating mabuting asal o ugali. Taglay natin ito hindi lamang upang tayo ay makaalam, kundi upang mailapat ang anomang makalap na karunungan sa kilos. Ito ay may layuning sabihin sa ating sarili kung paano kumilos nang tama o wasto.	
--	---	--

	Ito ang pinakamahalaga at pinakamakabuluhan sa lahat ng mga birtud kaya't tinatawag itong “praktikal na karunungan” (<i>practical wisdom</i>). II. Pinatnubayang Pagsasanay Ang Aking Pinahahalagahan at Nalinang na Birtud Ang kuwento ng buhay ni Joven ay magandang inspirasyon sa nakararami. Sa napakabatang edad ay natutong lumaban sa hamon ng buhay. Kahit na mahirap ang pinagdaraan pero hindi sumuko at naniniwala na magiging maayos ang lahat. Ang kuwentong magbibigay ng pag-asa at kumpiyansa, lalo na sa mga taong hindi biniyayaan ng karangyaan sa buhay. Pamprosesong Tanong: 1. Ano ang pinahahalagahan ni Joven sa buhay na nais niyang abutin? 2. Ano-ano ang kaniyang mga pinagdaanan sa buhay na maaaring naging hadlang sa kaniya sa pag-abot ng kaniyang layunin? 3. Ano-ano ang ginawa niya upang malampasan ito? 4. Anong birtud ang kaniyang isinabuhay upang malampasan ang mga hadlang? 5. Ano ang nalinang sa kaniyang pagkatao dahil dito? 6. Paano nagkakaugnay ang pagpapahalaga at birtud ng tao sa kilos o gawain niya? IKAAPAT NA ARAW III. Paglalapat at Pag-uugnay Solusyon sa Situwasyon Hahatiin ang klase sa pangkat at bawat pangkat ay susulat ng sariling situwasyon na pagninilayan gamit ang pagpapahalaga at <i>virtue</i> sa pinagpasyahang kilos. Pagkatapos sa tulong ng guro ay bubunot ang bawat pangkat mula sa mga sinulat na situwasyon ng kabilang pangkat. Ipapakita nila ang kanilang kasagutan sa isang maiksing <i>skit</i>.	Ang buong kuwento (Ang Aking Pinahahalagahan at Nalinang na Birtud) ay mababasa sa Worksheet Bilang 1. Maaaring pumili ng ibang kuwento ang guro mula sa totoong buhay na naaangkop din sa gawaing ito. Solusyon sa Situwasyon <i>Halimbawa:</i> Sa araw ng pagsubok ay nahuli mong nangongodigo ang iyong kaklase at matalik na kaibigan. Binulungan ka niyang kopyahin mo na lang ang sagot niya at huwag
--	--	--

	Pamprosesong tanong: 1. Sa anong bahagi ng gawain nahirapan kayo sa pagpapasya? Ano namang bahagi ang madaling gawin? 2. Ano ang mga pagpapahalaga at <i>virtue</i> ang inyong isinaalang-alang sa paggawa ng mga desisyon? Ipaliwanag. 3. Paano ninyo ginamit ang mga pagpapahalaga at birtud upang maitaguyod ang katotohanan at kabutihan?	isusumbong sa titser ang ginawa nito at nangangakong hindi na uulit. Paano mo ito sosolusyunan?						
Paglalahat	Pabaong Pagkatuto Muling balikan ang nakaraan. Sumulat ng isang (1) karanasan sa buhay na may aplikasyon ng iyong pagpapahalaga at <i>virtue</i> kung saan ginamit mo ang mga ito na gabay sa paggawa ng tamang pagpapasya. Pagkatapos ay punan ang mga hinihinging impormasyon sa tsart. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Karanasan at Pagpapasyang Ginawa</th><th>Pagpapahalaga at Birtud na Isinaalang-alang sa Paggawa ng Tamang Pagpapasya</th><th>Epekto ng Pagpapasyang Ginawa</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> Tanong para sa paglalahat: • Paano naiimpluwensiyahan ng pagpapahalaga at birtud ang iyong a. sariling pagpapasya? b. pagkilos? c. pakikipagkapuwa? Pagninilay sa Pagkatuto Sagutin ang mga tanong. 1. Paano nakatulong ang taglay mo na mga pagpapahalaga at birtud sa iyong pag-unlad at kabutihan? 2. Paano mo mapapanatili ang taglay mong pagpapahalaga at <i>virtue</i>?	Karanasan at Pagpapasyang Ginawa	Pagpapahalaga at Birtud na Isinaalang-alang sa Paggawa ng Tamang Pagpapasya	Epekto ng Pagpapasyang Ginawa				Pabaong Pagkatuto Hikayatin ang iilang mag-aaral na magbahagi ng kanilang karanasan.
Karanasan at Pagpapasyang Ginawa	Pagpapahalaga at Birtud na Isinaalang-alang sa Paggawa ng Tamang Pagpapasya	Epekto ng Pagpapasyang Ginawa						

	3. Anong mga pagpapahalaga at birtud pa ang iyong kailangang linangin? Bakit? 4. Paano mo ito malilinig sa iyong sarili?	
--	---	--

IV. EBALWAYSON NG PAGKATUTO: PAGTATAYA AT PAGNINILAY			MGA TALA sa GURO
Pagtataya	1. Pagsusulit		Sagot: 1. G 2. D 3. F 4. A 5. B
	A. Pagtapat-tapatin. Basahing mabuti ang mga salita sa Hanay A at hanapin ang kahulugan sa Hanay B. Isulat ang titik ng tamang sagot.		
	Hanay A	Hanay B	
	1) Ito ay salitang Latin ng virtue.	A. <i>Spiritual Values</i>	
	2) Nagmula sa salitang Latin na valore.	B. <i>Holy Values</i>	
	3) Ito ay mga pagpapahalaga na may kaugnayan sa pagtikim ng paboritong pagkain, pakikinig sa paboritong musika, pag-amoy sa bulaklak, pagtingin sa magagandang lugar, at paghawak sa malambot na unan.	C. pagpapakatao	
	4) Halimbawa ng pagpapahalagang ito ay ang pagpapanatili ng katahimikan upang hindi maistorbo ang klase.	D. pagpapahalaga	
	5) Ang pagpapahalagang ito ay maaaring maisasabuhay sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos ng Panginoon at pagsasagawa nito.	E. <i>Sensitive Values</i>	
		F. <i>Sensory Values</i>	
		G. <i>Virtus</i>	
	B. Basahin at unawaing mabuti ang situwasyon at sagutin ang mga tanong.		
	Si Alpa na nasa ikapitong taon sa hayskul ay palaging niyayaya ng mga kaibigan na lumiban sa klase subalit hindi siya sumasama. Pagkalipas ng ilang linggo ay niyaya na naman siya at kung hindi sasama ay pinagbantaang hindi na siya parte ng grupo. Pero matatag pa rin ang paninindigan ni Alpa na huwag sumama sa mga kaibigan nito.		

	Tanong: 1. Ano ang pagpapahalaga at <i>virtue</i> ang ginamit ni Alpa? 2. Paano niya ginamit ang mga pagpapahalaga at <i>virtue</i> sa kaniyang pagpapasya? 3. Ano kaya ang kabutihang naidulot ng pagpapasyang ginawa ni Alpa? 2. Gawaing Pantahanan/Takdang-Aralin Sumulat ng tatlong (3) kahalagahan ng pagpapahalaga at <i>virtue</i> sa sariling pagpapasya, pagkilos, a pakikipagkapuwa. Isulat sa kuwaderno ang sagot.			
Pagbuo ng Anotasyon	Itala ang naobserhan sa pagtuturo sa alinmang sumusunod na bahagi.	Epektibong Pamamaraan	Problemang Naranasan at Iba pang Usapin	Ang bahaging ito ay oportunidad ng guro na maitala ang mga mahalagang obserbasyon kaugnay ng naging pagtuturo. Dito idodokumento ang naging karanasan mula sa namasdang ginamit na estratehiya, kagamitang panturo, pakikisangkot ng mga mag-aaral, at iba pa. maaaring tala rin ang bahaging ito sa dapat maisagawa o maipagpatuloy sa susunod na pagtuturo.
	<i>Estratehiya</i>			
	<i>Kagamitan</i>			
	<i>Pakikilahok ng mga Mag-aaral</i>			
	<i>At iba pa</i>			

Pagninilay	<i>Gabay sa Pagninilay:</i> <u>Prinsipyo sa pagtuturo</u> <i>Anong prinsipyo at paniniwala ang naging bahagi ng ginawa sa aralin?</i> <i>Bakit dapat ituro ang aralin sa paraang aking ginawa?</i> <u>Mag-aaral</u> <i>Anong gampanin ng mga mag-aaral sa aralin?</i> <i>Ano at paano natuto ang mga mag-aaral?</i> <u>Pagtanaw sa Inaasahan</u> <i>Ano ang aking nagawang kakaiba?</i> <i>Ano ang maaari kong pang gawin sa susunod?</i>	Ang bahaging ito ay patnubay sa guro para sa pagninilay. Ang mga maitatala sa bahaging ito ay input para sa gawain sa LAC na maaaring maging sentro ang pagbabahagi ng mga magagandang gawain, pagtalakay sa mga naging isyu at problema sa pagtuturo, at ang inaasahang mga hamon. Ang mga gabay na tanong ay maaring mailagay sa bahaging ito.
-------------------	--	---